



پاسخ محیط‌زیست فارس به انتقاد خبررسانی دیده‌نگام درباره شیوع «تب برفکی» در پارک ملی «بمو»:

## مخفی کاری نگرده ایم

چهارشنبه، ۲۳ اسفندماه ۱۴۰۲ روز خوبی برای محیط‌بانان پارک ملی «بمو» نبود. آنها در گشت و پایش خود به لاشه یک بز کوهی رسیدند. دلیل مرگ نه حمله یک گونه گوشتخوار بود و نه تیر شکارچی! بیماری این بز کوهی را تلف کرده بود، اما کدام بیماری؟ نگرانی همه این بود که بار دیگر طاعون نشخوارکنندگان کوچک (PPR) به جان حیات وحش «بمو» افتاده باشد، اما آزمایش‌های دامپزشکی این گزینه را منتفی دانست و...

روزنامه

# سایه

سال بیستم | شماره پیاپی ۲۸۱۳ | شنبه ۱۸ فروردین ماه ۱۴۰۳ | قیمت ۵ هزار تومان

www.payama.ir

یک مطالعه نشان می‌دهد همسایه غربی ایران قصد دارد ۸۳ درصد آورد آب ارس را مهار کند

# تقلای ترکیه برای مصادره آب ارس

پژوهشگران در این مطالعه تأکید کرده‌اند که ایران باید از ابزارهای نوین دیپلماسی آب بهره برد



تخمین سازمان ملل از شمار جاماندگان زیر محروبه‌های حملات اسرائیل

## ۷ هزار فلسطینی زیر آوارها جان باختند

راهپیمایی روز قدس در شهرهای ایران برگزار شد

یادداشت

### سخنان رهبر انقلاب و موضوع برنامه هفتم



محسن موسوی خوانساری |

فعال حوزه آب و محیط زیست |

در دیدار کارگزاران نظام با رهبر انقلاب در ۱۵ فروردین ۱۴۰۳ بود که رهبر انقلاب به‌طور موکد روی عملیاتی‌شدن برنامه هفتم پافشاری نمودند. در این ارتباط از جمله مهمترین قسمت‌های برنامه هفتم بند «پ» ماده ۳۸ فصل هشتم با موضوع نظام مدیریت یکپارچه منابع آب است که عمل‌کردن به این بند به‌طور مستقیم با پایداری سرزمین ایران مرتبط است. در این بند ذکر شده که وزارت نیرو مکلف است به‌منظور پایداری سرزمین و مدیریت یکپارچه تالابها و دریاچه‌های کشور نسبت به ایجاد سازوکارهای اجرایی لازم تا پایان سال اول برنامه برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالابها با اولویت اجرای برنامه‌های جامع مدیریت زیست‌بومی، تخصیص و تأمین نیاز آبی محیط‌زیستی و ...

ادامه در صفحه ۲

توضیح فرمانده یگان حفاظت میراث فرهنگی فارس درباره وضعیت نقش برجسته «سراب بهرام»

## آثار دوده‌ها را پاک کردیم

۴

یک فعال کارگری مطرح کرد:

## لزوم ابطال دستمزد ۱۴۰۳

۲

وزیر کشور با اشاره به حادثه تروریستی سیستان و بلوچستان خبر داد

## تذکره به پاکستان برای کنترل مرزها

۷

درگذشت یکی از بازیگران موسیقی مقامی

## نوی تنبور «چنگیز عبدی پور» خاموش شد

۸

نگاه کارشناس

### صندوقی

که ناکارآمد ماند



شهرام شیران‌زانی |

پژوهشگر تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری عمومی |

۶

### چهارمخال و بختیاری

خوراکی متعددی بوده و به‌عنوان چاشنی در تهیه ترشی و یا معطر و ضدعفونی‌کردن دوغ و ماست استفاده می‌شود. وی تصریح کرد: موسیر حاوی مقادیر بالایی آنتی‌اکسیدان، فلاونوئیدهایی مانند کورستین، ویتامین A، ویتامین C و مواد معدنی مهم از جمله گوگرد، پتاسیم و منگنز است. این محقق طب سنتی در ادامه افزود: موسیر سبب تحریک آنزیم‌های گوارشی، بهبود هضم غذا، درمان زخم معده و سلامت دستگاه گوارش می‌شود و فیبر موجود در آن حرکات روده را بهبود می‌بخشد و

### خطر انقراض، گونه «موسیر» را تهدید می‌کند

بسیاری از گونه‌ها در استان‌های زاگرس مرکزی و غربی یافت می‌شود، اما به گفته برخی از کشاورزان، موسیر چهارمخال و بختیاری، طعم، مزه و بوی دیگری دارد و ممکن است پیازچه آن از این استان برای کشت به سایر استان‌ها نیز منتقل شده باشد. به گزارش ایسنا، متأسفانه طی سال‌های گذشته به‌دلیل افزایش اقتصادی بالا و عدم وجود هزینه کاشت و داشت برای سودجویان مورد بهره‌برداری نیازمند اجرای آن هستیم.

### توسعه طرح‌های گلخانه‌ای در خراسان جنوبی ضروری است

استاندار خراسان جنوبی گفت: توسعه طرح‌های گلخانه‌ای در استان با توجه به شرایط اقلیمی آن ضروری است و در این زمینه بخش دولتی و خصوصی باید اجرا به همفکری برسند. جواد قناعت، در نشست بررسی طرح شهر گلخانه‌های خوسف اظهار کرد: ضرورت طرح‌های گلخانه‌ای در استان بر کسی پوشیده نیست و نیازمند اجرای آن هستیم.

نوبت دوم

## آگهی تجدید مناقصه عمومی

شماره ۱۴۰۲۰۷۴

شرکت معدنی و صنعتی گهرزین در نظر دارد:

اجاره ماشین آلات صنعتی با راننده جهت انجام کلیه امور محوله در داخل و خارج سایت شرکت معدنی و صنعتی گهرزین (غیر از محدوده بیت معدن) را با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه از طریق برگزاری مناقصه عمومی و به صورت یک مرحله‌ای (همراه با ارزیابی کیفی) به شرکت‌ها و پیمانکاران واجد شرایط واگذار نماید. لذا از شرکت‌های توانمند در این حوزه جهت دریافت اسناد مناقصه، از تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۸ لغایت ۱۴۰۳/۰۱/۲۷ دعوت بعمل می‌آید.

محل دریافت و تحویل اسناد مناقصه: سیرجان، کیلومتر ۵۰ جاده شیراز، شرکت معدنی و صنعتی گهرزین مهلت تسلیم پیشنهادات و تحویل پاکات مناقصه: از تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۲۰ لغایت ۱۴۰۳/۰۱/۲۳ به مدت ۲ روز جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت شرکت معدنی و صنعتی گهرزین با آدرس WWW.GOHAZAMIN.COM مراجعه یا با شماره ۰۹۱۳۲۴۰۹۶۶۴ آقای نیکبخت تماس حاصل نمایید.

ردیف	نوع دستگاه	تعداد دستگاه
۱	تریلر به همراه کفی کم‌رشک	۱
۲	بولدوزر کوماتسو مدل ۰۵۵	۱
۳	کامیون ده‌چرخ با تانکر گالوانیزه	۱
۴	غلتک هیپکو مدل HCC1۰۰	۱
	جمع	۴

ردیف	نوع دستگاه	تعداد دستگاه
۱	گریدر کوماتسو A۴	۱
۲	تانکر آب پاش ( تریلر ۲۶ هزار لیتری)	۱
۳	کامیون ده‌چرخ با تانکر آب ۱۸ هزار لیتری	۲
۴	کامیون کم‌رشک ۵۵ چرخ	۶
۵	لودر ۴۷۰ کوماتسو یا تیراز ۷۵۰ ZL۵۰	۳
۶	بیل لاستیکی ۲۰۰	۱
۷	بیل زنجیری ۲۳۰	۱
۸	لیفتراک (۱۵ تن)	۱
۹	تراکتور فرگوسن ۴۷۵ شش سیلندر جفت دیراسیل	۲
	جمع	۱۸

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۳/۰۱/۱۵ - تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۳/۰۱/۱۸

شرکت معدنی و صنعتی گهرزین

یزد

## مید با دو بال گردشگری و دانش بنیان اوج می‌گیرد

استاندار یزد با بیان اینکه میبد و بسیاری از شهرستان‌های یزد رشد سخت‌افزاری خود را انجام داده‌اند، گفت: اکنون نیازمند دو بال گردشگری و دانش بنیان برای اوج گرفتن هستیم. «مهران فاطمی» در ادامه سلسله نشست‌های خود با خبرنگاران شهرستان‌های یزد، در چهارمین نشست با خبرنگاران و فعالان فضای مجازی شهرستان میبد دیدار کرد و گفت: از همگان برای حضور در راهپیمایی یوم‌الله قدس دعوت می‌کنم چرا که امروز روز خاصی به‌ویژه به جهت رویدادها و اتفاقاتی که اخیراً در سوریه و در راسک روی داده، است.

استاندار در ادامه خاطر نشان کرد: یکی از آسیب‌های وارد شده به استان این است که علی‌رغم تمام تلاش‌های انجام شده، زیست‌بوم اشتغال و کارآفرینی در استان برای نخبه‌گزینی فاقد شرایط ایده‌آل و مطلوبی است به‌طوری‌که یک نخبه یزدی احساس می‌کند، فضای فعالیتش در سایر شهرهای کشور یا کشورهای دیگر مناسب‌تر است.

او علت چنین باور و تصویری را اهتمام مسیر تولید در استان به سمت کارخانه‌سازی به‌جای استقرار صنعت واقعی ذکر کرد و گفت: در واقع با استقرار خطوط تولید در استان، از یک‌طرف مواد اولیه وارد ماشین‌آلات و از

انجام گیرد. استاندار خراسان جنوبی بر انجام مطالعات جامع طرح شهر گلخانه‌های خوسف تأکید کرد و گفت: کار باید حساب شده باشد و اهل فن در خصوص تکمیل و اصلاح آن بحث کنند لذا چاشنی کار عزم و اراده بوده البته سرعت کار هم باید مد نظر قرار گیرد. او با اشاره به اینکه اقدامات مطالعاتی نباید زمان‌بر باشد تا در وقت مناسب اجرایی شود ادامه داد: هیچ مسأله‌ای از آب مهمتر نیست اما نوع نگاه نسبت به موضوعات کشاورزی هم حائز اهمیت است. قناعت یادآور شد: در خصوص ضرورت اجرای طرح‌های گلخانه‌ای همه بخش‌ها اتفاق نظر دارند اما با عزم و اراده باید به دنبال عملیاتی شدن آن بود. او با بیان اینکه اگر همدلی باشد با چاشنی اراده امور اجرایی می‌شود اظهار کرد: از تجربه ایجاد شهرک‌های قبلی باید استفاده شود و در خصوص تأمین منابع مالی هم انتظار می‌رود روش‌های مختلف مد نظر قرار گیرد و منحصر به تسهیلات بانکی نباشیم. استاندار خراسان جنوبی تأکید کرد: بازار هدف محصولات گلخانه‌ای نیز اهمیت داشته و باید در طرح مطالعات جامع دیده شود. او با بیان اینکه بخشی از زیرساخت‌ها در حوزه گلخانه‌ای ایجاد شده است ادامه داد: اما برخی نیازها احساس می‌شود که باید دستگاه‌های خدمات رسانی پای کار باشند. قناعت گفت: در این راستا توسعه ضروری است که باید ایجاد شود و در این راه اشتغال بیش از هر مولفه‌ای اهمیت دارد لذا حوزه گلخانه‌ای می‌تواند به این امر کمک خوبی کند. طرح شهر گلخانه ای خوسف ایده‌ای است که از سوی بخش خصوصی در روستای دولت آباد به صورت پایلوت قرار است اجرایی شود تا به کمک جاه‌های کشاورزی بتواند کشت گلخانه‌ای را توسعه داد.







یک مطالعه نشان می‌دهد همسایه غربی ایران قصد دارد ۸۳ درصد آورد آبی ارس را مهار کند

# تقلای ترکیه برای مصادره آب ارس

پژوهشگران در این مطالعه تأکید کرده‌اند که ایران باید از ابزارهای نوین دیپلماسی آب بهره ببرد



پروژه سد سازی ترکیه در حوضه آبریز فرامرزی ارس

اختلاف بر سر اقدامات سازه‌ای کشور ترکیه برای مهار آب‌های سطحی از بیش از یک دهه قبل بالا گرفته است. کشورهای منطقه، خصوصاً عراق بر سر ابر پروژه «گاپ» در سرشاخه‌های دجله و فرات با همسایه شمالی‌شان، ترکیه به‌اختلاف خورده‌اند. از طرفی ایران نیز به‌دلیل آنکه از تبعات ثانویه سدسازی در بالادست دجله و فرات آسیب می‌بیند نیز به این اعتراض پیوسته است. اما ترکیه به‌دنبال آنچه که «توسعه آب‌محور» خوانده، طرح‌های بلندپروازانه دیگری را در سر می‌پروراند. ابرپروژه‌ای دیگر به‌نام «داب» در شرق ترکیه در دست اجراست که بخشی از این پروژه به مهار آب در حوضه آبریز رودخانه ارس مربوط می‌شود. رودخانه‌ای مرزی که امروزه علاوه بر موضوع آلودگی آن، رقابت کشورهای منطقه بر سر بهره‌برداری آب آن نیز از مهمترین مسائل هیدروپلیتیکی منطقه محسوب می‌شود. در مقاله «توسعه آب محور ترکیه در حوضه آبریز فرامرزی ارس» که اخیراً توسط «سعید نسترنی عموقین»، «سیده زهرا قریشی»، «حجت میان‌آبادی» و «عاطفه پرورش ریزی» در مجله «مدیریت آب و آبیاری» دانشگاه تهران منتشر شده، ابعادی از اقدامات ترکیه در حوضه رودخانه ارس مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس، ترکیه برای مهار ۳۰۷۴۳ میلیارد مترمکعب آب دورخیز کرده است. برنامه‌های که علاوه بر تأثیرات محیط‌زیستی در پایین‌دست رودخانه ارس، می‌تواند بر معادلات دیپلماتیک منطقه نیز تأثیر سوء بگذارد. نویسندگان این مقاله بر این باورند که ترکیه در حوزه آب‌های فرامرزی سعی دارد با «تحریف گفت‌مان» از آب به‌عنوان یک ابزار سیاسی در منطقه استفاده کند.

رودخانه «ارس» یا آن‌طور که در ترکیه گفته می‌شود «آراکس» از ارتفاعات کوه‌های «بینگول» واقع در جنوب «ارزروم» در ترکیه سرچشمه می‌گیرد. این رودخانه پس از طی حدود ۳۰۰ کیلومتر، به مرز کشور ترکیه و ارمنستان می‌رسد. از این محل، ارس به‌عنوان یک رودخانه مرزی به مسیر خود ادامه می‌دهد و مرز بین کشورهای ارمنستان و ترکیه، آذربایجان و ترکیه، آذربایجان و ایران و آذربایجان و ایران را تشکیل می‌دهد. در نهایت وارد خاک کشور آذربایجان می‌شود و با طی ۸۰ کیلومتر در خاک این کشور به رودخانه «گورا» می‌پیوندد. ترکیه در بالادست این رودخانه مهم، همواره تلاش داشته تا توسعه خود را با مهار آب‌ها تعریف کند. چیزی که آن را «توسعه آب‌محور» یا «مأموریت هیدرولوپلیتیکی» نامیده‌اند. تلاش‌های ترکیه برای مهار آب‌های سطحی از پس از دهه ۱۹۳۰ آغاز شده است، یعنی آن زمان که «مصطفی کمال آتاتورک» تلاش کرد مظاهر غربی توسعه را در ترکیه دنبال کند، اما به‌دلیل مصادف شدن با جنگ جهانی دوم و وجود برخی اختلافات داخلی در کشور، چندان موفق به سرمایه‌گذاری در این حوزه نشد. پس از جنگ جهانی دوم و سر بر آوردن آمریکا به‌عنوان یک ابرقدرت جدید در جهان، ترکیه نیز همانند ایران از تسهیلات و کمک‌های فنی‌ای که آمریکا تحت‌عنوان «اصل چهار ترومن» در اختیار کشورها قرار می‌داد، بهره برد. در سال ۱۹۵۴ سازمانی به‌نام DSI با هدف برنامه‌ریزی و مدیریت منابع آبی ترکیه و با اولویت توسعه زیرساخت‌های لازم برای کشاورزی تأسیس شد و در فاصله سال‌های ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۲، حدود ۶۰ درصد از بودجه این سازمان صرف ساخت سدهای مختلف در ترکیه شد.

اگرچه پس از دوران سیطره دیدگاه‌های آتاتورک، گفت‌مان دولتمردان ترکیه با تغییرات اساسی همراه بود، اما از به‌دلیل آنکه مأموریت هیدرولوپلیتیکی در این کشور نهادینه شده بود، همچنان نگرش توسعه آب‌محور در سیاست‌های توسعه‌ای ترکیه دنبال شد. در ۱۹۷۰ ترکیه به‌منظور رفع نیازهای توسعه‌ای مناطق جنوب‌شرقی خود، ابرپروژه «گاپ» را کلید زد و از سال ۱۹۹۸ نیز اجرای ابرپروژه «داب» در شرق این کشور را آغاز کرد. اقدامات ترکیه در مهار آب‌های سطحی حوزه ارس، بخشی

از ابرپروژه داپ محسوب می‌شود. **تلاش برای مهار ۸۳ درصد پتانسیل ارس**

نویسندگان این مقاله با مراجعه به منابع گوناگون، از جمله مقالات، گزارش‌های فنی، اسناد، اخبار رسمی در زمینه ژئوپلیتیکی و هیدرولوپلیتیکی و اظهار نظرات سیاستمداران به زبان‌های انگلیسی، ترکی و فارسی داده‌های مختلفی درباره اقدامات سازه‌ای ترکیه در حوضه آبریز رودخانه ارس را گردآوری کرده‌اند. براساس اطلاعات DSI، کشور ترکیه تا قبل از سال ۲۰۰۰ میلادی، تنها چهار سد با مجموع ظرفیت ۶۲۱ میلیون مترمکعب در حوضه رودخانه ارس به بهره‌برداری رسانده بود. اما طی دو دهه بعد، یعنی تا سال ۲۰۲۰، با ساخت پنج سد دیگر با مجموع ظرفیت ۸۴۶ میلیون مترمکعب، قادر به مهار یک میلیارد و ۴۶۸ میلیون مترمکعب از آب رودخانه ارس شده است. اما مقامات ترکیه به‌همین میزان بسنده نکرده‌اند. آنها از سال ۲۰۱۴ احداث هفت سد دیگر در حوضه ارس را هم آغاز کرده‌اند. این سدها در مجموع، ظرفیتی معادل یک میلیارد و ۸۷۴ میلیون مترمکعب دارند. علاوه بر این هفت سد، برنامه‌ریزی برای هفت سد دیگر نیز در دستورکار مقامات ترکیه قرار گرفته است که برابر اطلاعات منتشرشده مجموع ظرفیت آنها ۴۰۱ میلیون مترمکعب است. این بدان معناست که پس از ساخت تمامی سدهای برنامه‌ریزی‌شده و در دست احداث، ترکیه قادر خواهد بود سه میلیارد و ۷۴۳ میلیون مترمکعب آب را در این حوضه آبریز فرامرزی مهار کند. این درحالی‌است که برابر اطلاعات DSI، میانگین پتانسیل حوضه رودخانه ارس در کشور ترکیه برابر با چهار میلیارد و ۴۷۳ میلیون مترمکعب است. به بیان دیگر، ترکیه برنامه‌ریزی کرده که بیش از ۸۳ درصد پتانسیل حوضه آبریز ارس را در خاک خود کنترل و مهار کند. موضوعی که تأثیری عمیق بر پایین‌دست رودخانه خواهد گذاشت.

**آب به‌عنوان تکیه‌گاه تولید انرژی ترکیه**

کشور ترکیه که فاقد منابع سوخت‌های فسیلی است، به‌همین دلیل سرمایه‌گذاری‌های متعددی برای عملیاتی‌کردن دیپلماسی انرژی خود آغاز کرده است. این کشور با تحقق اهداف دیپلماسی انرژی، از نظر دیپلماسی آبی

می‌تواند از آن استفاده کند. امروزه این دیدگاه فاقد مقبولیت جهانی است و به‌همین دلیل ترکیه نیز تلاش کرده است تا منش دیپلماسی آب خود را تغییر دهد. سیاستمداران این کشور به‌تازگی ادعا می‌کنند که «آب ابزار دستیابی به اهداف سیاسی ترکیه نیست» و مدعی هستند «سازه‌های مهار حوضه‌های آبریز در این کشور هیچ تهدیدی برای کشورهای پایین‌دست حوضه‌های آبریز در این کشور ایجاد نخواهد کرد». نویسندگان این مقاله، چنین تغییری در زبان سیاستمداران ترکیه را «تحریف گفت‌مان» می‌دانند که با یک رویکرد عمده دنبال می‌شود: «به‌نحوی که سیاستمداران ترکیه با تشکیل ائتلافات آبی در سطوح بازیگران استانی تا کشوری، در حال مشروعیت بخشیدن به دو موضوع اساسی هستند: ۱- ترکیه جزو کشورهایی است که در تنش آبی قرار دارد، ۲- سازه‌های کنترل آبی کشور ترکیه، تهدیدی برای کشورهای پایین‌دست نیستند.»

**تأثیر سوء بر اقتصاد و امنیت غذایی شمال‌غرب ایران**

نویسندگان مقاله بر این موضوع تأکید دارند که اقدامات ترکیه در حوضه آبریز فرامرزی ارس بر کمیت و کیفیت آب این رودخانه تأثیر سوء دارد. آنها می‌گویند تغییر کمیت و کیفیت جریان ورودی از رودخانه ارس به ایران می‌تواند «منطقه آزاد تجاری ماکو» و «منطقه آزاد ارس» را که نقش مهمی در اقتصاد کشور دارند، متضرر کند. همچنین «دشت مغان» که درصد قابل‌توجهی از امنیت غذایی ایران را تأمین می‌کند، تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد. تغییر کیفیت آب ارس و پروژه‌های توسعه‌ای در بالادست در ارمنستان و ترکیه در حوضه آبریز فرامرزی ارس از جمله عواملی هستند که می‌توانند بر شدت مناقشه میان کشورهای ساحلی ارس بیفزایند.

**لزوم شناسایی ابزارهای نوین دیپلماسی آب**

نویسندگان در پایان این مقاله نوشته‌اند: «توصیه می‌شود ابزارهای نوین دیپلماسی آب برای جمهوری اسلامی ایران در حوضه آبریز فرامرزی ارس شناسایی شده و کارکرد و کاربرد آن تبیین شود. همچنین، ضروری است بازیگران اثرگذار و اثرپذیر بر روابط هیدروپلیتیکی ایران در حوضه آبریز فرامرزی ارس در مقیاس فرون-فرمانطقه‌ای شناسایی شوند. این بازیگران ممکن است کشورهای ثالثی باشند که از وجود مناقشه در منطقه منتفع خواهند شد و ایجاد اختلاف بر سر آب‌های مشترک فرامرزی حوضه آبریز ارس را عواملی برای دستیابی به اهداف خود یابند. همچنین تأکید می‌شود کشور ایران در حوزه هیدروپلیتیکی به‌طور عام، نیازمند ظرفیت‌سازی‌های نهادی، سازمانی، اجتماعی و عمومی است.»

دکترین می‌گوید که آن بخش از آب‌های فراسرزمینی که در داخل یک کشور قرار دارند، متعلق به کشور میزبان هستند و کشور می‌تواند هر برنامه‌ریزی برای آن انجام دهد و به هر روشی که بخواهد

پروژه‌های سدسازی ترکیه در حوضه آبریز فرامرزی ارس				
ردیف	نام سد	ظرفیت مخزن (میلیون مترمکعب)	وضعیت	رودخانه
۱	Cildir	۶۲	در دست بهره‌برداری از سال ۱۹۷۶	کارس
۲	Akhuryan (Arpaçay)	۵۲۵	در دست بهره‌برداری از سال ۱۹۸۶	کارس
۳	Serdarabat – Talin Regulators	-	در دست بهره‌برداری از سال ۱۹۸۶	-
۴	Demirdoven	۳۴.۵	در دست بهره‌برداری از سال ۱۹۹۵	ارس
۵	Digor Sirinkoy Goleti	۱.۸۵	در دست بهره‌برداری از سال ۲۰۰۶	کارس
۶	Sefakoy	۲۱.۵	در دست بهره‌برداری از سال ۲۰۱۱	ارس
۷	Selim Bayburt	۵۱	در دست بهره‌برداری از سال ۲۰۱۲	کارس
۸	Karakurt	۵۹۰	در دست بهره‌برداری از سال ۲۰۲۰	ارس
۹	Kars	۱۸۲	در دست بهره‌برداری از سال ۲۰۲۰	کارس
مجموع ظرفیت سدهای در دست بهره‌برداری: ۱۴۶۸ میلیون مترمکعب				
۱۰	Soylemez	۱۴۰۰	آغاز احداث از سال ۲۰۱۸	ارس
۱۱	Unlendi	۱۶۴	آغاز احداث از سال ۲۰۲۰	ارس
۱۲	Tuzluca	۲۶۵	آغاز احداث از سال ۲۰۱۳	ارس
۱۳	Kockoy Goleti	۹.۳۳	آغاز احداث از سال ۲۰۱۶	کارس
۱۴	Digor	۱۱	آغاز احداث از سال ۲۰۱۴	کارس
۱۵	Kagizman	۲۲	آغاز احداث از سال ۲۰۱۷	ارس
۱۶	Kasim Y Sarikamis	۳	آغاز احداث از سال ۲۰۱۴	کارس
مجموع ظرفیت سدهای در حال احداث: ۱۸۷۴ میلیون مترمکعب				
۱۷	Katranli	۱۷۲	برنامه‌ریزی شده	کارس
۱۸	Alabalik	۱۰۱	برنامه‌ریزی شده	کارس
۱۹	Susuz	۲۳	برنامه‌ریزی شده	کارس
۲۰	Karahan	۱۶	برنامه‌ریزی شده	کارس
۲۱	Varli	۹	برنامه‌ریزی شده	کارس
۲۲	Dolayli	۸۰	برنامه‌ریزی شده	کارس
۲۳	Surmalu	نامشخص	برنامه‌ریزی شده	ارس
مجموع ظرفیت سدهای برنامه‌ریزی‌شده: ۴۰۱ میلیون مترمکعب				
کل مجموع ظرفیت سدها: ۳۷۴۳ میلیون مترمکعب				

پس از ساخت تمامی سدهای برنامه‌ریزی‌شده و در دست احداث، ترکیه قادر خواهد بود سه میلیارد و ۷۴۳ میلیون مترمکعب آب را در حوضه ارس مهار کند؛ درحالی‌که میانگین پتانسیل حوضه رودخانه ارس در کشور ترکیه برابر با چهار میلیارد و ۴۷۳ میلیون مترمکعب است







پیام ما دیروز

### عکس نوشت

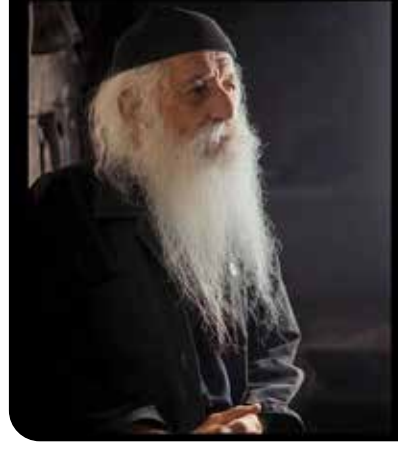


منطقه سبز با هزاران رنگ و زیارت خالد نبی... از ویژگیهای خاص گردشگری این منطقه محسوب می شود.

### چهره

#### نویای تنبور «چنگیز عبدی پور» خاموش شد

«چنگیز عبدی پور»، تنبورنواز و کلامخوان برجسته موسیقی مقامی روز پنجشنبه، ۱۶ فروردین، در منطقه کوند غرب واقع در استان کرمانشاه از دنیا رفت. به گزارش مهر، این هنرمند ۸۰ ساله از یازماندگان صاحبالحان قدیم در حوزه موسیقی مقامی و تنبور و کلام بود. مرحوم عبدی پور شاگرد «بابا غلام همت آبادی» از صاحبان لحن و مرجع تنبور و کلام به شمار می آمد. تنبور ساز مورد علاقه مردم کرد است که در محافل آیینی و مذهبی از آن استفاده می کنند و در عین حال قداست خاصی برای آن قائل هستند. به گزارش ایرنا، به گفته برخی مورخان مستند به اسناد تاریخی موجود، قدمت ساز تنبور در شهرستان دلاهو به شش هزار سال پیش می رسد و حتی کارگاههایی با قدمت ۷۰۰ سال در این شهرستان کماکان فعال است.



### تئاتر

#### آغاز پیش فروش بلیت «گالیله»

بلیتفروشی نمایش «گالیله» به تهیه کنندگی «آزینا موگویی» و کارگردانی «شهابالدین حسین پور» از ۱۵ فروردین در سایت تیوال آغاز شده است. به گزارش مهر، فرهاد آبیض در نقش گالیله، نورا هاشمی در نقش ویرجینیا، صدف اسپهبدی در نقش خانم سارتی و کاوه آفاق در نقش خواننده دوره گرد در این نمایش ایفای نقش می کنند. این نمایش از ۲۹ فروردین در سالن اصلی تئاتر شهر روی صحنه می رود. نمایشنامه «گالیله» نوشته برتولت برشت و ترجمه حمید سمندریان است و دراماتوزی متن را نیز محمدمامیر یاراحمدی برعهده دارد.

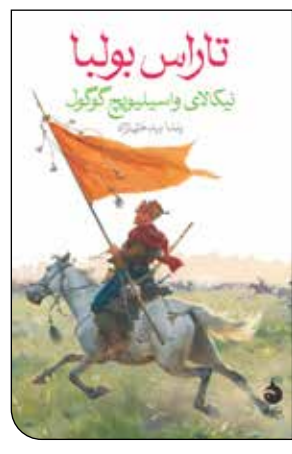


### قصه

#### تاراس بولبا

کتاب «تاراس بولبا» نوشته نیکلای گوگول با ترجمه «یلدا بیدختی نژاد» از سوی نشر ماهی به چاپ رسیده است. در پشت جلد کتاب نوشته شده: «یک زندگی بولبا حدود مرزی نداشت. از آن شخصیت های سرسختی بود که تنها در چنان زمان و مکانی می شد نظیرش را یافت، در قرن وحشی پانزدهم و در اروپای شرقی و فرهنگ نیمه عشایری اش. در این دوران، شاهزادگان روس جنوب روسیه آن زمان را یکسره به حال خود رها کرده و وحشیان مغول بارها سراسر آن سرزمین را به باد تاراج داده و به آتش کشیده بودند. در چنین دورانی بود که انسان آواره و بی خانمان دل و جرئت یافت و در ویرانه های سوخته آن دیار، چهره به چهره همسایگان مخوف و خطرناک همیشه، ساکن شد و عادت کرد چشم در چشم دشمنان خود بدوزد و نام ترس و وحشت را از یاد ببرد. در این زمان بود که روح صلح جو و کهن اسلاوی با آتش سلحشوری در آمیخت و منش قزاقی پدید آمد.»

این داستان در قرن ششم اتفاق می افتد؛ زمانی که «تاراس بولبا»، یک قزاق ۵۰ ساله، با دو پسرش



### فناوری

#### پیشروی هوش مصنوعی در همه جنبه های زندگی

با وجود خطراتی که از سمت هوش مصنوعی متوجه برخی از مشاغل است، اما ۴۲ درصد از بازاریابان موافق هستند که استفاده از هوش مصنوعی برای ایمیل مارکتینگ و به طور کلی برند آنها درآمد بیشتری در بازار ایجاد می کند. به گزارش پیوست، ChatGPT طی پنج روز به یک میلیون کاربر رسید. در اواخر سال ۲۰۲۲، ChatGPT رکوردها را شکست. زیرا این پلتفرم هوش مصنوعی در کمتر از یک هفته به یک میلیون کاربر رسید. تا اوایل سال ۲۰۲۳، ChatGPT بیش از صد میلیون کاربر ماهانه جمع آوری کرده بود.

بر اساس آمار MIT Sloan Management از هر ۱۰ سازمان، ۹ سازمان از هوش مصنوعی حمایت می کنند تا به برتری رقابتی نسبت به



### کنج نامه

در جام های کوچک هر برگ، ابر صبح اشکی فشانده است  
لغزان تر از نسیم  
شیرین تر از شراب  
در جام های کوچک چشمان او، هنوز اشکی پدید نیست  
جز اشک آفتاب  
در پشت شیشه ها، نفسی گرم  
پیچانه دود صبح خزان را  
انگشت نرم باران بر پرده بخار  
افکنده طرح گنگی، از یاد های دور  
چون نور آفتاب که تابیده در بلور  
خورشید تشنه لب  
نوشیده جام کوچک هر برگ سبز را  
من، تشنه ام هنوز  
از جام چشم او  
یک جرعه آب نیز نوشیده ام هنوز  
باران صبح، کوزه بی آب خاک را  
پر کرده از شراب  
در جام های کوچک چشمان او، هنوز چون آب می درخشد رویای آفتاب  
نادر نادریور

### سینمای جهان

#### آغاز جشنواره کن با یک فیلم فرانسوی



هفتاد و هفتمین دوره جشنواره فیلم کن با فیلم «پرده دوم» ساخته کوئنتین دوپو، کار خود را شروع می کند. مهر به نقل از ویرایتی نوشته است این فیلم یک کمدی سورئال فرانسوی است که بازیگرانی چون لئا سیدو، ونسان لندون، لویی گارل در آن به ایفای نقش پرداخته اند. این فیلم ۱۴ می (۲۵ اردیبهشت) در بخش خارج از مسابقه پخش و همزمان در سینماهای فرانسه اکران می شود.

جشنواره کن از کوئنتین دوپو به عنوان فیلمساز یاد کرده است که آزادی را در لحن، فرم و موضوع پی می گیرد و با مجموعه ای از آثار گسترده (۱۳ فیلم بلند در ۱۷ سال) شناخته می شود. در ادامه گفته شد: او ابزار خود را به عنوان یک ژانر، به خودی خود تثبیت کرده و همه ژانرهای دیگر را به لرزه در آورده است. «پرده دوم» هم نمونه ای کامل از این ژانر است.

اولین نمایش «پرده دوم» در شب افتتاحیه کن، به معنی نخستین حضور این فیلمساز در بخش خارج از مسابقه است و او پیش از این با «سیگار موجب سرفه می شود» در بخش نمایش های نیمه شب حضور داشت. از معروفترین آثار او می توان به «لاستیک» یک کمدی ترسناک در صحرای کالیفرنیا اشاره کرد. «اشتباه» هم اولین نمایش خود را در ساندنس تجربه کرد و «پوست گوزن» در بخش کارگردانان جشنواره کن با تصحیح رویه رو شد.

امسال «گرتا گروینگ» ریاست هیئت داوران جشنواره کن را که از ۱۴ تا ۲۵ می (۲۵ اردیبهشت تا ۵ خرداد) برگزار می شود، برعهده خواهد داشت. ترکیب فیلم های حاضر در این دوره توسط «تیری فرمو»، رئیس جشنواره ۱۱ آوریل (پنجشنبه آینده ۲۳ فروردین) اعلام خواهد شد.

### تجسمی

#### به بهانه بیستمین سال تأسیس انجمن تصویرگران نمایشگاه گروهی برگزار می کند



به بهانه بیستمین سال تأسیس انجمن تصویرگران اعضای پیوسته آن، نمایشگاهی برگزار می کنند. به گزارش ایلنا انجمن تصویرگران ایران به بهانه بیستمین سال تأسیس این انجمن در گالری های خانه هنرمندان ایران برگزار می شود. این رویداد روز جمعه، ۱۷ فروردین، در گالری های پاییز، زمستان، استاد ممیز، استاد میرمیران خانه هنرمندان ایران افتتاح شده و به مدت ۱۰ روز پذیرای علاقمندان است.

خانه هنرمندان ایران طبق روال سنوات گذشته در فصل های بهار و تابستان، روزهای یکشنبه تا جمعه از ساعت ۱۴ تا ۲۱ میزبان مخاطبان است.

علاقه مندان به تماشای آثار نمایشگاه آثار اعضای پیوسته فرهنگی هنری انجمن تصویرگران ایران می توانند از تاریخ ۱۷ تا ۲۷ فروردین سال جاری به گالری های این مجموعه فرهنگی-هنری مراجعه کنند.